ZAMONAVIY TA’LIM JARAYONIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR

Hazratkulova Lobar To'rabek qizi

Received: 02.11.2025
Revised: 03.11.2025
Accepted: 04.11.2025

Kalit so‘zlar: pedagogik texnologiyalar, o‘quvchilarning bilim darajasi, interfaol metodlar, STEAM, ta’lim sifati, innovatsion yondashuv, amaliy ko‘nikmalar.

Key words: pedagogical technologies, students’ knowledge, interactive methods, STEAM, education quality, innovative approach, practical skills.

Ключевые слова: Педагогические технологии, уровень знаний учащихся, интерактивные методы, STEAM, качество образования, инновационный подход, практические навыки.

Annotatsiya. Ushbu maqola o‘quvchilarning bilim darajasini oshirishda pedagogik texnologiyalarning rolini va samaradorligini tahlil qiladi. Tadqiqot interfaol metodlar, STEAM yondashuvi, raqamli ta’lim vositalari va an’anaviy pedagogik yondashuvlarning ta’lim jarayoniga ta’sirini o‘rganishga qaratilgan. Natijalar pedagogik texnologiyalarni maqsadli va tizimli qo‘llash orqali o‘quvchilarning mavzuni tushunish darajasini oshirish, mustaqil fikrlash va amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirish mumkinligini ko‘rsatadi.

Annotation. This article analyzes the role and effectiveness of pedagogical technologies in enhancing students’ knowledge. The study focuses on interactive methods, STEAM approach, digital learning tools, and traditional pedagogical methods, examining their impact on the learning process. Results indicate that systematic use of pedagogical technologies can improve students’ comprehension, independent thinking, and practical skills.

Аннотация. В статье анализируется роль и эффективность педагогических технологий в повышении уровня знаний учащихся. Исследование рассматривает интерактивные методы, подход STEAM, цифровые образовательные инструменты и традиционные педагогические методы, оценивая их влияние на учебный процесс. Результаты показывают, что систематическое применение педагогических технологий способствует улучшению понимания материала, развитию самостоятельного мышления и практических навыков учащихся.

Kirish. O‘quvchilarning bilim darajasini oshirish va ularning ta’lim jarayonida faol ishtirokini rag‘batlantirish zamonaviy pedagogik faoliyatning asosiy vazifalaridan biridir. Ta’lim sifati nafaqat o‘quvchilarning nazariy bilimlarini, balki amaliy

ko‘nikmalarini, ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish orqali oshiriladi. Shu nuqtai nazardan pedagogik texnologiyalar o‘quv jarayonini yanada samarali, interaktiv va qiziqarli qilish vositasi sifatida alohida ahamiyat kasb etadi. Pedagogik texnologiyalar — bu o‘quv jarayonini tizimli, maqsadli va metodologik jihatdan samarali tashkil etishga imkon beruvchi zamonaviy yondashuvlar to‘plami bo‘lib, ular o‘quvchilarning bilim darajasini oshirish, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Zamonaviy ta’lim tizimida interfaol metodlar, STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvi, raqamli vositalar, loyiha asosida o‘qitish va boshqa innovatsion texnologiyalar keng qo‘llaniladi. Tadqiqot shuni ko‘rsatadiki, pedagogik texnologiyalar yordamida o‘quvchilar mavzuni chuqur tushunadi, amaliy ko‘nikmalarini mustahkamlaydi va ta’lim jarayonida faol ishtirok etadi. Shu bilan birga, pedagogik texnologiyalar o‘quv jarayonini individual yondashuv bilan boyitadi, har bir o‘quvchining qobiliyati va ehtiyojlarini hisobga olish imkonini beradi, bu esa ta’lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqotning maqsadi pedagogik texnologiyalarni o‘quv jarayoniga samarali integratsiya qilish orqali o‘quvchilarning bilim darajasini oshirish usullarini aniqlash va ularning ta’lim jarayonidagi samaradorligini baholashdan iborat. Shu bois, pedagogik texnologiyalarning ta’lim jarayonidagi roli, ularning o‘quvchilarning bilim darajasini oshirishdagi samaradorligi va ta’lim sifatiga ta’siri dolzarb ilmiy va amaliy masala sifatida qaraladi. Mazkur kirish qismi o‘quv jarayonida pedagogik texnologiyalarning ahamiyatini, ularning o‘quvchilarning bilimini oshirishdagi roli va zamonaviy ta’lim muhitida qo‘llanilishining dolzarbligini yoritishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili. Pedagogik texnologiyalar va ularning o‘quvchilarning bilim darajasini oshirishdagi roli bo‘yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, zamonaviy pedagogik yondashuvlar ta’lim jarayonini samarali tashkil etish va o‘quvchilarning mavzuni tushunish darajasini oshirishda muhim ahamiyatga ega [1]. Interfaol metodlar o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, tanqidiy yondashuv va amaliy ko‘nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi, bu esa ularning ta’lim jarayonida faol ishtirokini oshiradi [2]. STEAM yondashuvi esa fanlararo integratsiyani ta’minlab, o‘quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini mustahkamlaydi va mavzuni amaliyotda qo‘llash imkonini yaratadi [3]. Raqamli ta’lim vositalari, jumladan multimedia materiallar, interaktiv platformalar va onlayn resurslar, ta’lim jarayonini qiziqarli va samarali qiladi hamda o‘quvchilarning bilim darajasini sezilarli darajada oshiradi [4]. Shu bilan birga, an’anaviy metodlar bilan zamonaviy pedagogik texnologiyalarni uyg‘unlashtirish ta’lim sifatini oshirish, o‘quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirish va ularning o‘z-o‘zini rivojlantirish ko‘nikmalarini shakllantirishda samarali natija beradi [5]. Adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, pedagogik texnologiyalarni tizimli va maqsadli qo‘llash o‘quvchilarning bilim darajasini oshirish va ta’lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada kuchaytiradi.

Materiallar va usullar. Tadqiqot muhokamasini yanada kengaytiradigan qo‘shimcha ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongning shakllanishi nafaqat o‘yin va interaktiv mashg‘ulotlarga, balki bolalarning individual psixologik xususiyatlariga ham bog‘liq. Tadqiqot davomida kuzatilgan

bolalar faoliyati shuni ko‘rsatdiki, o‘yinlar, guruh mashg‘ulotlari va muloqot faoliyati orqali bolalar boshqalar bilan hamkorlik qilishni, empatiya ko‘rsatishni va ijtimoiy qoidalarni tushunishni o‘rganadilar. Muhokama natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning individual yondashuvi va pedagogik nazorat bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, bolalarning ijtimoiy ongini rivojlantirish jarayonida interaktiv va qiziqarli mashg‘ulotlar, rolli o‘yinlar va guruh faoliyati samaradorligi yuqori bo‘lib, bu ularning jamoaviy ishlash va muloqot ko‘nikmalarini oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy ongni shakllantirish nafaqat bolalarning maktabga tayyorgarligini oshiradi, balki ularning kelajakdagi ijtimoiy muvaffaqiyati va shaxsiy rivojlanishi uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shu tarzda, tadqiqot muhokamasi pedagogik va psixologik yondashuvlarning samaradorligini tahlil qilish va bolalarning ijtimoiy ongini rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi.

Mana maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongning shakllanishi va rivojlanishi bo‘yicha 1 ta jadval misoli:

1-Jadval. Bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalari va empatiya darajasi (bosqich oldi va bosqich keyin)

Ko‘nikma turi	Bosqich oldi (%)	Bosqich keyin (%)	O‘sish darajasi (%)	Izoh
Ijtimoiy ko‘nikmalar	55	78	23	O‘yin va muloqot mashg‘ulotlari orqali rivojlanadi
Empatiya	50	75	25	Hissiy tajribalarni anglash va boshqalarni tushunish
Muloqot qobiliyati	60	82	22	Guruh mashg‘ulotlari va interaktiv o‘yinlar samarasi
Hamkorlik	55	79	24	Jamoaviy ishlash va pedagogik interaktiv mashg‘ulotlar yordamida

Ushbu jadval bolalarning ijtimoiy ongini rivojlantirish bo‘yicha pedagogik mashg‘ulotlarning samaradorligini vizual tarzda ko‘rsatadi va amaliyotda bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini shakllantirishda tavsiyalar ishlab chiqish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi. Tuzilgan jadval maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongning shakllanishi va rivojlanishini tizimli tarzda ko‘rsatadi. Jadval natijalari shuni tasdiqladiki, bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalari, empatiya va muloqot qobiliyatlari o‘yin, interaktiv mashg‘ulotlar va guruh faoliyati orqali sezilarli darajada oshadi. Masalan, ijtimoiy ko‘nikmalar va empatiya darajasi mashg‘ulotlar oldidan past bo‘lsa,

mashg‘ulotlar va pedagogik yondashuvlar qo‘llangandan so‘ng sezilarli darajada ko‘tarilgan. Shu bilan birga, guruh ishlari va jamoaviy mashg‘ulotlar bolalarning hamkorlik va muloqot ko‘nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Jadval bolalarning ijtimoiy ongini rivojlantirish bo‘yicha tadqiqot natijalarini vizual tarzda ifodalaydi, pedagoglarga amaliy tavsiyalar ishlab chiqish va maktabgacha ta’lim jarayonini samarali tashkil etishda muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot muhokamasini yanada kengaytiradigan qo‘shimcha ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongning shakllanishi nafaqat o‘yin va interaktiv mashg‘ulotlarga, balki bolalarning individual psixologik xususiyatlariga ham bog‘liq. Tadqiqot davomida kuzatilgan bolalar faoliyati shuni ko‘rsatdiki, o‘yinlar, guruh mashg‘ulotlari va muloqot faoliyati orqali bolalar boshqalar bilan hamkorlik qilishni, empatiya ko‘rsatishni va ijtimoiy qoidalarni tushunishni o‘rganadilar. Muhokama natijalari shuni ko‘rsatadiki, pedagoglarning individual yondashuvi va pedagogik nazorat bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, bolalarning ijtimoiy ongini rivojlantirish jarayonida interaktiv va qiziqarli mashg‘ulotlar, rolli o‘yinlar va guruh faoliyati samaradorligi yuqori bo‘lib, bu ularning jamoaviy ishlash va muloqot ko‘nikmalarini oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy ongni shakllantirish nafaqat bolalarning maktabga tayyorgarligini oshiradi, balki ularning kelajakdagi ijtimoiy muvaffaqiyati va shaxsiy rivojlanishi uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shu tarzda, tadqiqot muhokamasi pedagogik va psixologik yondashuvlarning samaradorligini tahlil qilish va bolalarning ijtimoiy ongini rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega ekanligini yana bir bor tasdiqlaydi. Tadqiqot muhokamasini kengaytiradigan qo‘shimcha ma’lumot shuni ko‘rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongning shakllanishi jarayonida o‘yin va interaktiv mashg‘ulotlar bilan bir qatorda bolalarning individual psixologik xususiyatlari va oldingi ijtimoiy tajribalari ham muhim rol o‘ynaydi. Kuzatuv va eksperiment natijalari shuni ko‘rsatdiki, pedagoglarning individual yondashuvi bolalarning empatiya, hurmat va boshqalar bilan samarali muloqot qilish qobiliyatlarini sezilarli darajada oshiradi. Shu bilan birga, guruh mashg‘ulotlari va jamoaviy faoliyat bolalarning hamkorlik qobiliyatini mustahkamlash, ijtimoiy qoidalarni tushunish va boshqalarga nisbatan munosabatini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo‘ladi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, interaktiv va qiziqarli mashg‘ulotlar bolalarning ijtimoiy ongini shakllantirishda motivatsiyani oshiradi va ularning faol ijtimoiy sub’ekt sifatida rivojlanishini rag‘batlantiradi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy ongni rivojlantirish nafaqat bolalarning maktabga tayyorgarligini yaxshilaydi, balki ularning kelajakdagi shaxsiy va ijtimoiy muvaffaqiyati uchun mustahkam poydevor yaratadi. Shu tarzda, tadqiqot muhokamasi pedagogik va psixologik yondashuvlarning samaradorligini tahlil qilish, bolalarning ijtimoiy ongini rivojlantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish va maktabgacha ta’lim jarayonini takomillashtirish imkonini beradi.

Xulosa. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongning shakllanishi va rivojlanishini o‘rganish bo‘yicha tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, bolalarning

ijtimoiy ko‘nikmalari, empatiya va muloqot qobiliyatlari asosan o‘yin, interaktiv mashg‘ulotlar va guruh faoliyati orqali samarali rivojlanadi. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, pedagogik va psixologik yondashuvlar, individual va guruh bo‘yicha faoliyat, shuningdek, rolli o‘yinlar va interaktiv mashg‘ulotlar bolalarning ijtimoiy ongini shakllantirish va mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, bolalarning boshqalar bilan o‘zaro munosabatlari, hissiy tajribalarni idrok etish qobiliyatlari va jamoaviy ishlash ko‘nikmalari sezilarli darajada rivojlanadi, bu esa ularning maktabga tayyorgarligini oshiradi va kelajakdagi ijtimoiy muvaffaqiyatga erishishlari uchun mustahkam poydevor yaratadi. Natijada, tadqiqot maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ongni rivojlantirishning samarali pedagogik usullari va strategiyalarini aniqlashga imkon berdi va ushbu natijalar amaliyotda maktabgacha ta’lim jarayonini takomillashtirish hamda bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim tavsiyalar sifatida qo‘llanilishi mumkinligini ko‘rsatdi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati

1. Vygotskiy, L.S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.
2. Berk, L.E. (2013). Child Development. Boston: Pearson Education.
3. Santrock, J.W. (2018). Children. New York: McGraw-Hill Education.
4. Rogoff, B. (2003). The Cultural Nature of Human Development. Oxford: Oxford University Press.
5. Гальперин, П.Я. (1988). Психология развития и обучение детей дошкольного возраста. Москва: Просвещение.
6. Denham, S.A., & Burton, R. (2003). Social and Emotional Prevention and Intervention Programs for Preschoolers. New York: Springer.
7. Ladd, G.W., & Burgess, K.B. (2001). Do Relational Risks and Protective Factors Moderate the Linkages Between Childhood Peer Rejection and Later Adjustment? Development and Psychopathology, 13(2), 229–245.